



Nynäshamns  
kommun



# Barnkonsekvensanalys detaljplan Vansta 5:50

Dnr: MSN/2020/0726

Barnkonsekvensanalys för förskola på fastighet Vansta 5:50 i Ösmo tätort.

19 augusti 2021

Handläggare:

Jaana Eberkvist, planarkitekt, plan- och bygglovsavdelningen, samhällsbyggnadsförvaltningen  
Sara Jernetz, social hållbarhetsstrateg, planering och hållbarhet, kommunstyrelseförvaltningen.

## Innehåll

|   |    |
|---|----|
| Inledning.....  | 1  |
| Bakgrund.....   | 1  |
| Syfte .....   | 1  |
| Metod.....  | 1  |
| Planområdet .....   | 1  |
| Barns rättigheter och barnperspektivet i samhällsplaneringen .....  | 2  |
| Barnkonventionen .....  | 2  |
| Barnkonsekvensanalys.....   | 2  |
| Plan och bygglagen .....  | 3  |
| God bebyggd miljö .....   | 3  |
| Nationella folkhälsomålen .....                                     | 3  |
| Barns resor och rörelsefrihet.....                                  | 4  |
| Förskolemiljön och barns hälsa .....                                | 4  |
| Förutsättningar .....   | 5  |
| Trafikutredning .....   | 5  |
| Bullerutredning .....   | 6  |
| Analys av planområdet.....  | 7  |
| Platsens användning idag .....                                      | 7  |
| Tillgänglighet, trafiksäkerhet och rörelsefrihet inom området ..... | 8  |
| Förskolegård och utemiljö.....                                      | 9  |
| Slutsats .....  | 10 |
| Lämplighetsbedömning.....   | 10 |
| Åtgärdsförslag .....  | 10 |
| Åtgärder inom planområdet .....                                     | 10 |
| Medskick till framtida utformning och gestaltning .....             | 11 |
| Sammanställning av åtgärdsförslag och medskick.....                 | 12 |
| Referenslista.....  | 13 |

## Inledning

### Bakgrund

Nynäshamns kommun planerar för en ny konceptförskola i centrala Ösmo. Syftet med detaljplanen är att möjliggöra för en förskola i två våningsplan och tillhörande skolgård. Förskolan planeras för sex avdelningar med cirka 120 elever. Utredningsområdet är cirka 11 500 kvadratmeter och ska även inrymma personalparkering, hämtnings- och lämningsplats samt lastplats för varuleveranser till förskolan. Förskolan på fastigheten Vansta 5:50 är tänkt att ersätta Hallängens tillfälliga förskola som planeras att avvecklas. Hallängens förskola ligger strax söder om utredningsområdet för den nya förskolan.

### Syfte

Syftet med denna barnkonsekvensanalys är att bedöma platsens lämplighet för förskola utifrån ett barnperspektiv samt hur barns bästa kan beaktas i detaljplaneringen. Analysen synliggör hur barn påverkas direkt eller indirekt och avslutas med en lämplighetsbedömning samt förslag på åtgärder och planbestämmelser för barnens bästa. De aspekter som särskilt studeras utifrån barnperspektivet i den här analysen är trygghet, säkerhet, tillgänglighet, barns rörelsefrihet, utemiljö och den föreslagna trafiklösning som trafikutredningen tagit fram. Rapporten är ett underlag till detaljplanen.

### Metod

Det finns inget uttalat sätt om hur en barnkonsekvensanalys ska utföras, utan analysen kan göras på många olika sätt. Den här barnkonsekvensanalysen är grundad på en nulägesbeskrivning med en inventering av platsens förutsättningar och hinder samt en analys av planförslaget och möjliga konsekvenser. Inom ramen för arbetet har samtal förts med rektorn och skyddsombudet på Hallängens förskola (10/5–2021), samt med utvecklingsstrateg på barn- och utbildningsförvaltningen. Ett barnperspektiv har bedömts som lämpligt till denna analys, då projektet behandlar komplexa och översiktliga frågor för yngre barn. Personal på Hallängens förskola samt utvecklingsstrateg har fungerat som ombud för förskolebarnen och bedöms ha goda kunskaper om barnen och deras behov av en förskolegård. Även ett platsbesök gjorts (29/5-2021) för att observera platsen och dess förutsättningar.

### Planområdet

Planområdet är en del av fastigheten Vansta 5:50. Området avgränsas i norr av Körundavägen och i väster av en grusväg som löper längs fotbollsplanen på Viksängens IP. Öster om området ligger två fastigheter med enfamiljshus. Genom det östra området går en gång- och cykelväg, vilken är kantad av belysningsstolpar med luftburna ledningar mellan. I områdets norra del finns ett betongfundament som ser ut att utgöra rester av grundläggningen av en mindre byggnad. Området är till största delen täckt av skog, främst lövträd men även en del barrträd. Inom området finns det höjdskillnader och i den västra delen av området sluttar marken brant ner mot ängsmark och Viksängens IP.

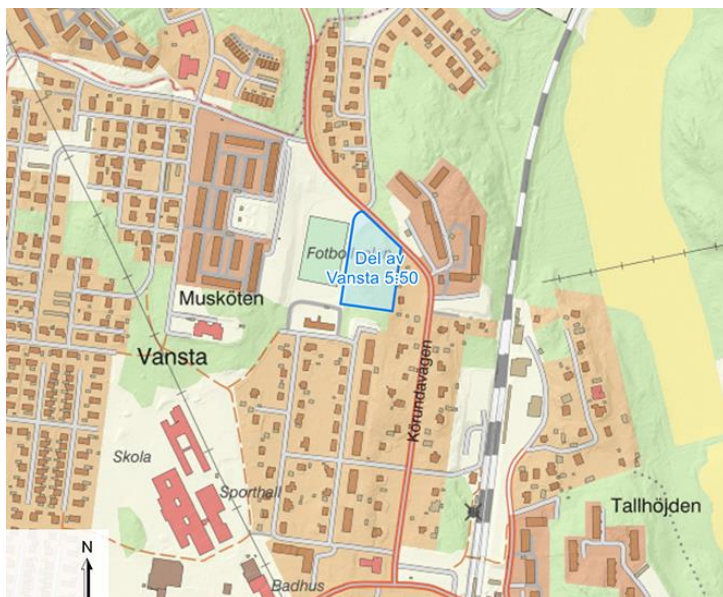


Bild 1 Karta över planområdet

## Barns rättigheter och barnperspektivet i samhällsplaneringen

I detta avsnitt presenteras de lagar, nationella mål och forskning inom de teman som är relevanta att lyfta från ett barnperspektiv vid lokalisering och planering av en förskola.

### Barnkonventionen

FN:s konvention om barns rättigheter, barnkonventionen, syftar till att ge alla barn, oavsett bakgrund, rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Sverige ratificerade barnkonventionen 1990 och sedan 1 januari 2020 är barnkonventionen svensk lag. Enligt konventionen ska det i alla åtgärder som rör barn i första hand beaktas vad som bedöms vara barns bästa.

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar som slår fast vilka rättigheter barn har. Det finns fyra grundläggande principer som ska vara styrande för tolkningen av konventionens övriga delar. Dessa fyra artiklar är: artikel 2 (alla barn har samma rättigheter och lika värde), artikel 3 (barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som berör barn), artikel 6 (alla barn har rätt till liv och utveckling) och artikel 12 (alla barn har rätt att uttrycka åsikter och få den respekterad).<sup>1</sup>

### Barnkonsekvensanalys

En barnkonsekvensanalys är en utredning som syftar till att synliggöra barns bästa och säkerhetsställa att barns rättigheter finns med i de frågor och beslut som berör barn, både indirekt och direkt. Syftet är således att förbättra barns och ungas omständigheter på kort och lång sikt. En

<sup>1</sup> Barnombudsmannen, *Barnkonventionen*, u.å., *Barnkonventionen - Barnombudsmannen* [hämtad 2021-07-27].

barnkonsekvensanalys berör bland annat gällande lagstiftning, aktuell forskning samt synpunkter från beprövad erfarenhet, barnens sociala nätverk eller barnens egna synpunkter.<sup>2</sup>

Det finns olika perspektiv på barn: *barnperspektivet*, *barns perspektiv* och *barnrättsperspektivet*. *Barnperspektivet* syftar på de vuxnas kompetens gällande barns behov, *barns perspektiv* är barnens egna synpunkter och *barnrättsperspektivet* utgår ifrån vad barn har rätt till.<sup>3</sup> Denna barnkonsekvensanalys har utgått ifrån ett barnperspektiv och barnrättsperspektiv.

## Plan och bygglagen

I Sverige är det kommunerna som har planmonopol. Enligt 2 kap. 1 § PBL (plan- och bygglagen) ska hänsyn tas till både allmänna intresse och enskilda intressen. Vid planläggning är det kommunen som ska bevaka de allmänna intressena, därmed att barns intressen tas till vara på. Barns bästa kan både vara ett allmänt intresse som exempelvis lokalisering av en förskola, då det berör flera barn. Det kan även vara ett enskilt intresse om det berör ett eller några få barn. I PBL benämns plats för lek och utevistelse som allmänt intresse. Enligt 2 kap. 7 § PBL ska behovet av lämpliga platser för lek och utevistelse, liksom möjligheter att anordna en rimlig samhällsservice och kommersiell service i områden med sammanhållen bebyggelse är allmänt intresse.

## God bebyggd miljö

En god bebyggd miljö är ett av 16 miljö kvalitetsmål som Riksdagens beslutade om år 2012. Målet innebär att kommande generationer ska kunna ta del av en hälsosam och god livsmiljö. Målet berör områden som transporter, bebyggelseutveckling, tätortsnära grönområden, buller och inomhusmiljöer.<sup>4</sup> Här spelar utemiljön en stor roll. Barn och unga behöver miljöer som erbjuder fysiska utmaningar, lek, mötesplatser och återhämtning. Det utvecklar barnens förmåga för fysisk träning, nya sociala kontakter men även välbefinnande.<sup>5</sup>

## Nationella folkhälsomålen

De nationella folkhälsomålen syftar till att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen. "Det tidiga livets villkor" är ett av åtta utpekade målområden som belyser vikten av att "skapa, stötta och stärka en god start i livet och jämlika uppväxtvillkor, så att alla barn får

<sup>2</sup> Sveriges kommuner och regioner, *Barnkonsekvensanalys*, u.å., <https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamlikhet/barnetsrattigheter/barnkonsekvensanalys.878.html> [hämtad 2021-07-27].

<sup>3</sup> Boverket, *Barn och ungas delaktighet*, u.å., <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/arkitektur-och-gestaltad-livsmiljo/arbetsatt/skolors-miljo/strategiska-vagval/barn-och-ungas-delaktighet/> [hämtad 2021-07-27].

<sup>4</sup> Boverket, *God bebyggd miljö*, 7 augusti 2019, <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/nationell-planering/nationella-mal-for-planering/miljomalsarbete/god-bebyggd-miljo/> [hämtad 2021-07-27].

<sup>5</sup> Boverket, *Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö*. Boverket, 2015, [Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö \(boverket.se\)](https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/nationell-planering/nationella-mal-for-planering/miljomalsarbete/god-bebyggd-miljo/) [hämtad 2021-07-27].

grundläggande förutsättningar att utifrån sina villkor utveckla kognitiva, emotionella, sociala och fysiska förmågor".<sup>6</sup>

## Barns resor och rörelsefrihet

Barns möjligheter att röra sig på egen hand mellan olika målpunkter har minskat de senaste decennierna. Minskningen är starkt kopplad till biltrafiken, brist på säkra cykel- och gångvägar och föräldrars oro.<sup>7</sup> En stor del av barns fysiska aktivitet sker i vardagslivet genom lek och att ta sig mellan målpunkter. Därför är möjligheten till säkra, trygga och gena gång- och cykelvägar avgörande för barns hälsa och självständighet. Aktiva transporter är ofta den enda valmöjligheten som finns för barn och unga att självständigt kunna ta sig runt.<sup>8</sup>

## Förskolemiljön och barns hälsa

Den fysiska omgivningen har stor betydelse för barns utveckling och kan på flera sätt främja barns och ungas hälsa, utveckling och lärande. Barn tillbringar stor del av sin vakna tid i skolan, i synnerhet förskolebarn och därför är dess miljö betydelsefull. Det finns många hälsofrämjande effekter av en kvalitativ och rymlig förskolegård - konditionen, muskelstyrkan, immunförsvaret, hjärt-och kärhälsan och det mentala välbefinnandet ökar. Att gården är rymlig är viktigt för att möjliggöra lek och motion, och en varierad terräng är bra för barns utveckling av motorik.<sup>9</sup>

Det är viktigt att förskolegården ligger i direkt anslutning till förskolan, så att barnen själva kan ta sig mellan byggnaden och friytan. Friyta kallas den yta som barnen kan leka på och som är tillgänglig för barnen. I friytan ingår inte byggnader eller parkeringar. När friytor för lek och utevistelse ska planeras bör man särskilt beakta friytans storlek, utformning, tillgänglighet och säkerhet samt förutsättningarna för att bedriva ändamålsenlig verksamhet. Med ändamålsenlig verksamhet avses att friytan kan användas till lek, rekreation samt fysisk och pedagogisk aktivitet för den verksamhet som friytan är avsedd för. Enligt Boverkets riktlinjer bör friytan för förskolegårdar vara 40 kvadratmeter per barn och uppnå minst 3 000 kvadratmeter oavsett hur många barn som går på förskolan.<sup>10</sup>

Bra ljus och skuggförhållanden är viktiga, då det kan vara skadligt att vistas i stark sol för mycket. Små barn är extra känsliga för solen och har inte lika bra pigmentskydd som vuxna har. Även ljud-

<sup>6</sup> Folkhälsomyndigheten, *Nationella folkhälsomål och målområden*, 2021-04-30, <https://www.folkhalsomyndigheten.se/en-god-och-jamlik-halsa-pa-alla-nivaer/tema-folkhalsa-lokalt-och-regionalt-stod/vad-styr-folkhalsopolitiken/nationella-mal-och-malomraden/#villkor> [hämtad 2021-07-27].

<sup>7</sup> Boverket, *Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö*. Boverket, 2015, [Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö \(boverket.se\)](https://www.boverket.se/sv/pbl-kunskapsbanken/regler-om-byggande/krav-pa-byggnadsverk-tomter-mm/krav-pa-tomter/friyta-for-lek-och-utevistelse-for-forskolor-och-skolor/) [hämtad 2021-07-27].

<sup>8</sup> Nynäshamns kommun, *Trafik- och mobilitetsstrategi, remissversion*, <https://nynashamn.se/download/18.32563d7d1784aa279eca373d/1618231929645/Trafik-%20och-%20mobilitetsstrategi%20remissversion.pdf> [hämtad 2021-07-27].

<sup>9</sup> Boverket, *Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö*. Boverket, 2015, [Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö \(boverket.se\)](https://www.boverket.se/sv/pbl-kunskapsbanken/regler-om-byggande/krav-pa-byggnadsverk-tomter-mm/krav-pa-tomter/friyta-for-lek-och-utevistelse-for-forskolor-och-skolor/) [hämtad 2021-07-27].

<sup>10</sup> Boverket, *Friyta för lek och utevistelse för förskolor och skolor*, 2021-07-14, <https://www.boverket.se/sv/pbl-kunskapsbanken/regler-om-byggande/krav-pa-byggnadsverk-tomter-mm/krav-pa-tomter/friyta-for-lek-och-utevistelse-for-forskolor-och-skolor/> [hämtad 2021-08-19].

och luftföroreningar påverkar barn. Ljudföroreningar och buller påverkar prestationsförmågan, koncentrationsförmågan, inlärning och sömn negativt. Till följd av långvarigt buller kan risk för hjärt- och kärlsjukdomar, hörselskador uppkomma. Studier som gjorts på trafikbullerutsatta förskolor och skolor visar att barnen presterade sämre i pussläggning och läsförståelse men även motivationsförmågan påverkades till det sämre.<sup>11</sup> Riktvärdet för de delar av gården som är avsedda för lek, vila och pedagogisk verksamhet är 50 dBA (ekvivalent ljudnivå), och för övriga delar 55 dBA.<sup>12</sup> Gällande luftföroreningar är det lämpligt att eftersträva så låga halter av PM10 och kvävedioxid som möjligt på skolgårdar och förskolegårdar. De främsta källorna för luftföroreningar är utsläpp från fordon, vägslitage och energiproduktion. Den viktigaste åtgärden är att minska vägtrafiken och att inte placera förskolor och skolor nära stora vägar eller i täta trafikmiljöer.<sup>13</sup>

## Förutsättningar

### Trafikutredning



Bild 2: Karta från trafikutredningen (Norconsult, 2021)

Intill planområdet ligger Körundavägen som är en kommunal huvudgata. Vägen är hastighetsbegränsad till 40 kilometer per timme. Längs med Körundavägen finns en trottoar på

<sup>11</sup> Folkhälsomyndigheten, *Buller och högljudda nivåer*, 2020-11-20 <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/miljohalsa-och-halsoskydd/tillsynsvagledning-halsoskydd/buller/> [hämtad 2021-07-27].

<sup>12</sup> Naturvårdsverket, *Vägledning och riktlinjer för buller på skolgård från väg- och spårtrafik*, 2020-08-13, <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Buller/Buller-pa-skolgard/>, [hämtad 2021-08-19].

<sup>13</sup> Boverket, *Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö*. Boverket, 2015, [Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö \(boverket.se\)](https://www.boverket.se/om-boverket/publikationer/gor-plats-for-barn-och-unga/) [hämtad 2021-07-27].



vägens norra sida förbi planområdet. I anslutning till planområdets västra och östra del löper även en trottoar på södra sidan av Körundavägen. Det finns ett övergångsställe i anslutning till områdets västra delar. Övergångsstället är ej hastighetssäkert och cyklister hänvisas till körbanan. Det saknas även gena gång- och cykelkopplingar till Ösmo station i dagsläget.

Inom ramen för detaljplanen har en trafikutredning (Norconsult 2021-05-17) tagits fram. Olika alternativ för en trygg och säker trafikmiljö har studerats och trafikutredningen ger förslag på utformning enligt följande: Parkeringsplats med 15 parkeringsplatser (personalparkering och avlämningsplatser) i det nordvästra hörnet av utbredningsområdet. Parkeringen och avlämningsplatserna ligger avskild från förskolans entré, cirka 50 meter bort. Från parkeringen föreslås en avskild gångbana till förskolans entré. Gångbanan avskiljs från annan trafik med 0,5 meter skiljeremsa. På så sätt skyddas barn från exempelvis bildörrar som öppnas. Längs med gångbanan och skiljeremsan föreslås en lastplats för varutransporter. Lastplatsen utformas så att inga backrörelser krävs.

Ytan för hårdgjord mark uppgår till cirka 1 400 kvadratmeter.

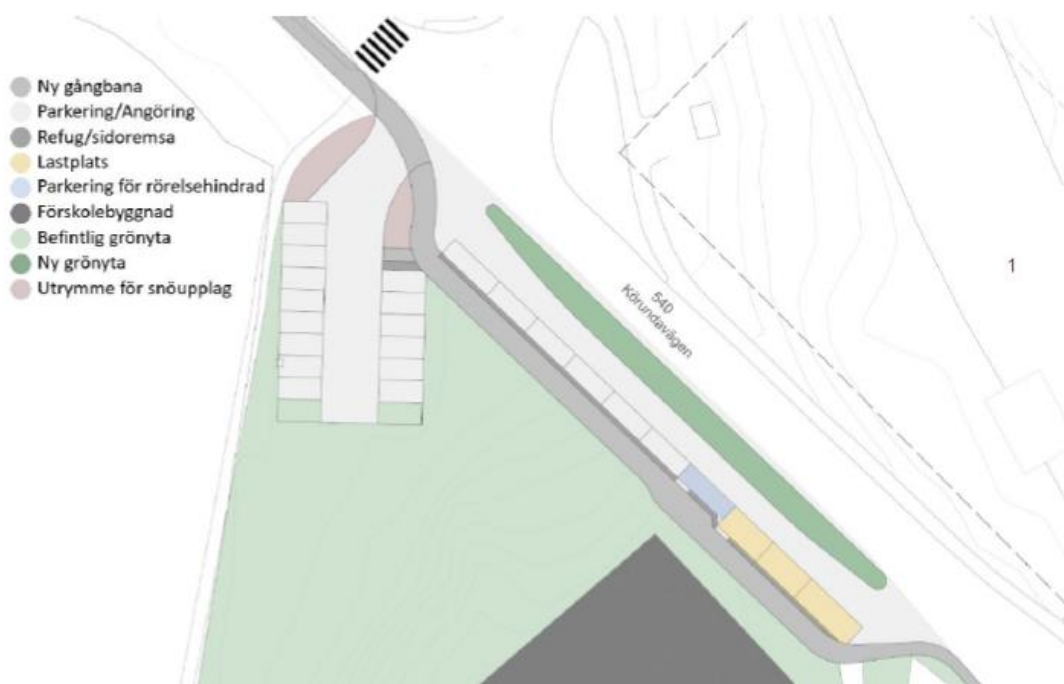


Bild 3: Skiss på föreslagen trafikåtgärd. Källa: Norconsult.

## Bullerutredning

En bullerutredning har gjorts inom ramen för detaljplanen (Norconsult 2021-05-20), som visar att en stor del av utredningsområdet klarar Naturvårdsverkets riktlinjer för ekvivalent ljudnivå, 50 dBA, utan särskilda bulleråtgärder. Den del av förskolegården där lek, vila och pedagogisk verksamhet planeras, bör då placeras inom områden som är grönmarkerade i bilaga 1-4 i rapporten som tagits fram av Norconsult.

Om kommunen ändå vill placera skolgård med ytor för lek, vila och pedagogisk verksamhet där riktvärdena inte klaras, inom orange- och rödmarkerade ytor, krävs åtgärder. Möjliga åtgärder för att få större ytor där riktvärdena klaras är t ex:

- Skärm längs Körundavägen.
- Ändra förskolebyggnadens form och placering. Bäst ur bullersynpunkt är ett långt lamellhus parallellt med Körundavägen. Byggnaden kommer då i sig fungera som en bullerskärm.
- Förrådsbyggnad längs Körundavägen.
- En kombination av åtgärderna ovan.



Bild

Bild 4: Karta över bullernivåer med föreslagen byggnad. Källa Norconsult.

## Analys av planområdet

### Platsens användning idag

Platsen används idag framför allt som passage (i och med gångvägen) och för hundrastning. Det har inte framkommit att skogsdungen är en särskild plats där barnen leker. Förskolan Hallängen brukade tidigare göra utflykter till skogsdungen men gör det inte längre eftersom att de upplever platsen som skräpiga, och även vid platsbesöket (29/5-2021) observerades skräp. På grund av den täta vegetationen och begränsade insynen är det en plats där man är gömd för omgivningen, vilket kan upplevas som otryggt. Gångvägen möjliggör för boende nordost om planområdet (Bergsvägen)

att i en trafikfri miljö kunna ta sig t.ex. till centrum. En sluttning med en höjddifferens om cirka 10 meter, finns belägen i den västra delen vilket gör platsen svårtillgänglig. Sluttningen kan utgöra en fallrisk för barn som är nära den.

### Tillgänglighet, trafiksäkerhet och rörelsefrihet inom området

Barnen som går på Hallängens förskola i dagsläget bor i närområdet (Vansta by, Bergsvägen, Musköten, Torggatan) men även utanför Ösmo, t.ex. Lidatorp. Förskolan bör vara tillgänglig att ta sig till oavsett var man bor. Majoriteten av barnen blir skjutsade till förskolan med bil, troligen eftersom att många vuxna tar bilen till arbetet och lämnar barnen på vägen. Det är dock viktigt att det går att ta sig till förskolan på ett tryggt och säkert sätt till fots eller med cykel och planförslaget bör heller inte försämra den befintliga rörelsefriheten i området. Att främja resor med gång- och cykel och minska biltrafik är något som gynnar alla oskyddade trafikanter och i synnerhet barn, som är särskilt sårbara i trafiken.

Det är även viktigt att förskolans rörelsefrihet är god. Några av förskolan Hallängens utflyktsmål är centrum, Muskan och motionsslingan vid Ösmo IP. Pedagogerna upplever att det är otryggt att promenera längs Körundavägen tillsammans med barnen.

Trafikutredningen för Vansta 5:50 bedömer att det söder om planområdet finns goda möjligheter för gående och cyklister att ta sig på ett säkert sätt till förskolan via bostadsområdet. Längs planområdets norra gräns, vid Körundavägens södra sida, saknas det idag trottoar. För att fotgängare ska kunna ta sig in i planområdet på ett tryggt och säkert sätt bör möjlighet till gångbana anläggas. Cyklister hänvisas idag till körbanan på Körundavägen. En gen cykelkoppling till stationen längs Körundavägen, enligt gång- och cykelplanen, kan uppmuntra till att hämta och lämna barnen via cykel och därmed minska bilavändningen. De två övergångsställena, på var sin sida om Körundavägen är inte hastighetssäkrade idag, vilket kan vara lämpligt att se över för att göra de trygga och säkra för barn att korsa. Möjliga åtgärder kan vara att sänka hastighetsbegränsningen utanför förskolan eller inrätta farthinder. I dialog med rektor för Hallängen förskola 10/5-2021 framgick det att bra barnvagns – och cykelparkeringar kan främja gång- och cykelanvändningen. Det ska finnas möjlighet för både barnvagnar och cyklar att låsas fast och stå under tak.

Gångvägen genom planområdet fungerar som en passage till centrum för boende på t.ex. Bergsvägen och möjliggör att ta sig i en trafikfri miljö till centrum, vilket är särskilt viktigt för barn. I centrum finns många målpunkter för barn såsom Vanstaskolan, biblioteket och simhallen. Att gångvägens funktion bevaras eller kompenseras är därmed viktigt för barnens rörelsefrihet. I norr kan även barns rörelsefrihet förbättras genom tidigare föreslagna trafikåtgärder.

Åtgärder för att säkerställa tillgänglighet, trafiksäkerhet och rörelsefrihet

- Om huvudentrén förläggs mot Körundavägen rekommenderas ytterligare en entré bort från Körundavägen, exempelvis mot gångvägen eller mot söder. Det gör förskolan lätt att nå från flera håll samt möjliggör för förskolans utflykter.
- Barnvagnsparkering och cykelparkering - uppmuntra att ta sig till förskolan med gång och cykel.

- Säkerställa möjligheten för barn (och vuxna) som använder gångvägen att ta sig till målpunkter på likvärdigt, trafikfritt och säkert sätt. (Antingen genom att dra om gångvägen inom planområdet eller rusta upp och tydliggöra en gångväg öster om Viksängens IP).

## Förskolegård och utemiljö

Totalt är utredningsområdet cirka 11 500 kvadratmeter. Byggnadens area upptar maximalt 750 kvadratmeter och ytan i form av parkering, vägar och avlastningsplatser kommer uppta cirka 1 400 kvadratmeter. Totalt uppnår den hårdgjorda ytan i form av byggnad och parkering till cirka 2 150 kvadratmeter. I de västra delarna av planområdet sluttar marken väldigt brant. Lutningen gör att det finns risk för olyckor och att förskolebarnen kan skada sig. Därför föreslås följande yta som förskolegård.

För att friytan ska uppnå minst 40 kvm per barn i enlighet med Boverkets rekommendationer behöver den vara 4800 kvm om det ska gå 120 barn på förskolan. En svårighet i utformningen av friytan på fastighet Vansta 5:50 är den branta terrängen i väster. Efter en uppskattning av hur förskolegården skulle kunna se ut (bild 5), bedöms Boverkets rekommendationer om friyta trots detta kunna uppnås. I förslaget i bild 5 är friytan, det gulmarkerade området, 4850 kvm. Det förutsätter dock att gångvägen flyttas, och beroende på hur mycket av friytan som den tar i anspråk i en framtida utformning kan förskolegårdens utformning behöva ses över.

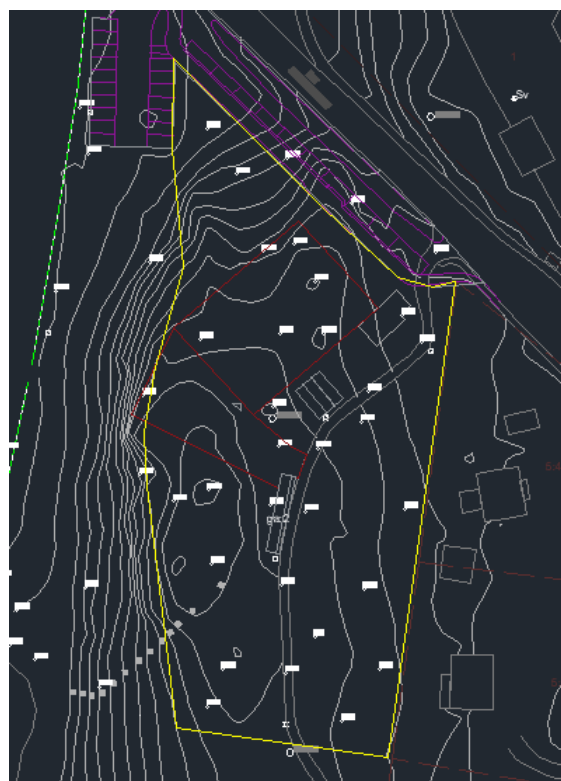
Planområdet innehåller flera egenskaper som utgör goda förutsättningar för en kvalitativ utemiljö. Vegetation och träd bidrar till goda sol- och skuggförhållanden och topografin och den naturligt kuperade terrängen är positiv för barns fysiska utveckling. Enligt bullerutredningen (Norconsult, 2021-05-20) går det med föreslagna åtgärder att skapa en god ljudkvalité. Friytan

bedöms som tillräckligt stor för att i utformning och gestaltning skapa en varierad förskolegård med olika platser för olika typer av aktivitetzoner (samlingsplats, lugn och ro, vild lek mm.). Enligt Boverket bör även förskolegården kännetecknas av god luftkvalité, men kommunen har inga aktuella mätningar för luftkvalité.

För att säkerställa en trygg och säker förskolegård är det viktigt att ta hänsyn till den branta delen i planen. Det bör även undersökas vidare ifall det kan uppstå vattenansamlingar, vilka kan utgöra en drunkningsrisk för små barn.

Åtgärder för att säkerställa en kvalitativ utemiljö

*Bild 5: Skiss på föreslagen friyta för förskolan.*



- Spara vegetation och topografi i möjligaste mån, framför allt i södra delen med stor potential för utforskande lekar
- Planlägga för att möjliggöra för största möjliga användbara friyta. Exempelvis kan byggnadens placering möjliggöra detta.
- Beakta den branta delen i planen på ett sätt som möjliggör en säker förskolegård.

## Slutsats

Denna barnkonsekvensanalys syftar till att bedöma platsens lämplighet för förskola utifrån ett barnperspektiv samt analysera hur barn och unga i allmänhet kan komma att påverkas. Slutbedömningen är en sammanvägning av de olika positiva och negativa konsekvenser som planförslaget medför för dels förskolebarnen och även andra barn och unga som påverkas.

## Lämplighetsbedömning

Förslaget att detaljplanera för förskola på fastigheten del av Vansta 5:50 bedöms som lämpligt utifrån ett barnperspektiv. Utredningsområdet är tillräckligt stort för att skapa en lämplig yta för lek och utevistelse, vilket innebär att Boverkets rekommendationer om total friytan och antalet kvadratmeter per barn kan uppfyllas. På den föreslagna platsen finns god möjlighet att skapa en variationsrik miljö, med olika zoner anpassade för olika typer av lekar. Om vegetationen bibehålls kan bra ljus och skuggförhållanden skapas.

Funktioner och värden som kan komma att gå förlorade om det byggs en förskola på platsen är den bostadsnära naturen med möjligheten till hundrastning och trafikfri passage. Samtidigt kan en förskola stärka platsen och skapa nya värden såsom att platsen görs tillgänglig för fler, framför allt fler barn, som kan använda förskolegårdens lekplats på helger. En förskola kan även öppna upp platsen och förbättra insynen vilket kan göra den mer trygg att vistas i eller korsa. Förskolegårdens placering och stängsel mot sluttningen kan göra platsen mer säker och minska risken för olyckor.

En eventuell intressekonflikt finns mellan vikten av en rymlig förskolegård och möjlighet till trafikfri passage genom planområdet. För att förskolegården ska bli tillräckligt stor kan inte gångvägen bevaras i dagens utformning, men att anlägga en ny gångväg inom planområdet tar även det yta från förskolegården. En lämplig utformning med hänsyn till dessa två intressen bör beaktas i arbetet med detaljplanen. Se nedan föreslagna åtgärder för att kompensera gångvägens funktion.

## Åtgärdsförslag

### Åtgärder inom planområdet

Vi förespråkar att Boverkets riktlinjer för den totala friytan och antalet kvadratmeter per barn efterföljs. För fastigheten del av Vansta 5:50 finns det möjlighet att säkra tillräcklig stor friyta som är lämplig för lek och utevistelse (cirka 5826 kvadratmeter). Genom att planlägga planområdet med egenskapsbestämmelser kan en tillfredställande mängd och kvalitativ friyta säkerställas. För att få rätt stöd för planbestämmelserna är det viktigt att formulera ett tydligt syfte med planen. Egenskapsbestämmelser som lämpar sig väl är bestämmelserna *e*, *träd* och *n*. Bestämmelsen *e* reglerar utnyttjandegraden av byggnaden och kan vara lämplig att använda för att säkerställa att tillräcklig friyta planeras in. Genom att använda sig av bestämmelserna *träd* och *n* kan mark och

vegetation skyddas från att ianspråkta av andra ändamål, som exempelvis parkering och bebyggelse. Bestämmelserna kan även reglera andelen yta som ska hårdgöras och att träd inte får fällas, vilket kan vara ett sätt för kommunen att möjliggöra lämpliga ytor för utforskande lekar i naturlig miljö. Det är bra om det går att bevara naturliga element såsom träd och kuperad mark. Buskar och träd är viktigt för skydd från solen och kuperad mark är bra för att barnen ska utveckla sin motorik. Det är viktigt att tydliggöra syftet i planbeskrivningen och utemiljöns betydelse för barns lärande, lek och utveckling. Det kan även vara lämpligt att begränsa bebyggelsen för att på så sätt kunna säkerhetsställa en tillräckligt stor friyta. Det kan exempelvis göras genom byggnadernas och parkeringens placering.<sup>14</sup>

För att få en sån trafiksäker miljö för barnen på den planerade förskolan är det *viktigt* att kommunen tillskapar den trafiklösning som föreslås i trafikutredningen. Genom en säker trafikmiljö förbättras både trafikmiljön för de barn som går och cyklar till förskolan, vilket ökar barnens rörelsefrihet. En trygg och säker trafikmiljö är även till fördel för förskolan när pedagogerna rör sig tillsammans med barnen utanför förskolegården för att besöka olika platser. För att säkerhetsställa att även de föreslagna trafikåtgärderna som ligger utanför planområdet genomförs kan vara bra att utöka utredningsområdet, så dessa åtgärder inkluderas. Det är viktigt att en dialog förs med övriga berörda förvaltningar inom kommunen. Ytterligare ett alternativ för att säkerhetsställa en trygg och säker trafikmiljö är att reglera åtgärderna i ett exploateringsavtal.

Det kan med fördel anläggas en entré Det gör förskolan lätt att nå för boende söder om planområdet samt möjliggör att på ett tryggt och säkert sätt besöka sina målpunkter. Genom att anlägga en entré bort från Körrundavägen kan pedagogerna tillsammans med barnen välja att ta andra vägar mot de platser som de brukar besöka.

Eftersom vissa delar av utredningsområdet kommer överstiga Naturvårdsverkets riktlinjer för bullernivåer på förskolegårdar, är det viktigt att kommunen följer föreslagna åtgärds punkter som tas upp i bullerutredningen (Norconsult 2021-05-20).

Den befintliga gångvägen bör ersättas eller kompenseras på lämpligt sätt. Antingen genom att gångvägen flyttas inom planområdet eller att stärka de alternativa vägarna såsom gångvägen längs med Viksängens IP:s östra sida eller göra Körundavägen söderut mer trafiksäker och trygg för barn.

### Medskick till framtida utformning och gestaltning

För att tydliggöra utformningen av förskolegården kan det vara bra att ta fram ett gestaltningsprogram. Ett gestaltningsprogram med bilder kan fungera som en gemensam målbild bland olika förvaltningar inom kommunen. I framtida arbete med gestaltning är det även viktigt att involvera både barn och förskolepedagoger. Likaså är det viktigt att möjliggöra för en barnvagns- och cykelparkering, där dessa kan låsas fast och stå under tak.

---

<sup>14</sup> Boverket, *Säkre friytor med detaljplan*, u.å., <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/temadelar-detaljplan/barn-och-ungas-utemiljoer/sakra-friytor-med-detaljplan/> [hämtad 2021-07-27].

### Sammanställning av åtgärdsförslag och medskick

- Använda bestämmelserna *träd* och *n*, för att friytan inte ska ianspråkats av byggnad eller parkering. Bestämmelserna kan även användas för att bevara träd.
- Anlägga en andra entré bort från Körundavägen - gör förskolan lätt att nå från flera håll samt underlättar förskolans utflykter.
- Efterfölja åtgärds punkterna som tas upp i trafikutredningen (Norrconsult 2021-05-17) respektive bullerutredningen (Norconsult 2021-05-20) för en god trafik- och bullermiljö.
- Stärka gångvägens alternativ
- Ta fram ett gestaltungsprogram med ett barnperspektiv.
- Möjliggöra för sovveranda och barnvagnsparkering.
- Beakta den branta delen i planen på ett sätt som möjliggör en säker förskolegård.
- Planlägga för att möjliggöra en rymlig förskolegård. Hur kan byggnaden förläggas för att möjliggöra detta?

## Referenslista

Barnombudsmannen, *Barnkonventionen*, u.å., [Barnkonventionen - Barnombudsmannen](#) [hämtad 2021-07-27].

Boverket, *Barn och ungas delaktighet*, u.å., <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/arkitektur-och-gestaltad-livsmiljo/arbetsatt/skolors-miljo/strategiska-vagval/barn-och-ungas-delaktighet/> [hämtad 2021-07-27].

Boverket, *God bebyggd miljö*, 7 augusti 2019, <https://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/nationell-planering/nationella-mal-for-planering/miljomalsarbete/god-bebyggd-miljo/> [hämtad 2021-07-27].

Boverket, *Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö*. Boverket, 2015, [Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö \(boverket.se\)](#) [hämtad 2021-07-27].

Boverket, *Säkre friytor med detaljplan*, u.å., <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/temadelar-detaljplan/barn-och-ungas-utemiljoer/sakra-friytor-med-detaljplan/> [hämtad 2021-07-27].

Folkhälsomyndigheten, *Buller och högljudda nivåer*, 2020-11-20 <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/miljohalsa-och-halsoskydd/tillsynsvagledning-halsoskydd/buller/> [hämtad 2021-07-27].

Folkhälsomyndigheten, *Nationella folkhälsomål och målområden*, 2021-04-30, <https://www.folkhalsomyndigheten.se/en-god-och-jamlik-halsa-pa-alla-nivaer/tema-folkhalsa-lokalt-och-regionalt-stod/vad-styr-folkhalsopolitiken/nationella-mal-och-malomraden/#villkor> [hämtad 2021-07-27].

Naturvårdsverket, *Vägledning och riktlinjer för buller på skolgård från väg- och spårtrafik*, 2020-08-13, <https://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Buller/Buller-pa-skolgard/>, [hämtad 2021-08-19].

Nynäshamns kommun, *Trafik- och mobilitetsstrategi, remissversion*, <https://nynashamn.se/download/18.32563d7d1784aa279eca373d/1618231929645/Trafik-%20och%20mobilitetsstrategi%20remissversion.pdf> 2021-07-27].

Sveriges kommuner och regioner, *Barnkonsekvensanalys*, u.å., <https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/manskligarattigheterjamlikhet/barnetsrattigheter/barnkonsekvensanalys.878.html> [hämtad 2021-07-27].